

Antrasis L. K. mokslinink ir mokslo m g j suvažiavimas

vyk s Kaune 1936 m. vasario m n. 24 ir 25 dien.

Stasys Yla

Suvažiavim organizavo L. K. Mokslo Akademija, kuri tam tikslui buvo išrinkusi organizacin komitet iš kan. Pr. Penkausko (pirm.), prof. Dr. J. Ereto (vicepirm.) ir Dr. C. Pakucko (sekr.). Suvažiavimas vyko Kaune, Metropolijos Kunig Seminarijos r muose. Dalyvi buvo arti 550, iš j apie 400 vyr (j tarpe maždaug 100 kunig ir apie 30 vienuoli). Moter buvo 142, iš j apie 40 vairi kongregacij vienuoli . Maždaug $\frac{3}{5}$ dalyvi buvo atvyk iš provincijos. (Pirmame, 1933 m. vykusiam, suvažiavime dalyvavo apie 300 asmen).

Pirmadienis, vasario m n. 24 dien.

A. ATIDAROMASIS PLENUMO POS DIS.

9 val. 30 min. Seminarijos didžiojoje sal je, gausiai prisirinkus profesori , mokytoj , kunig , gydytoj , teisinink , student ir kitokf inteligent , buvo prad tas II L. K. Mokslinink ir Mokslo M g j Suvažiavimas.

Išklausyta Metropolijos Kunig Seminarijos choro, vedamo kun. Dr. A. Adomai io, kantatos: In nomine Jesu — J. Gailaus (1550—1591) ir Cantate Domino — L. Hasslerio (1564—1612). Toliau L. K. Mokslo Akademijos pirmininkas prel. A. Dambrauskas-Jakštas atidar pat suvažiavim .

garb s prezidium buvo pakviesti; J. E. Kauno Arkivyskupas Metropolitas J. Skvireckas, j. E. Panev žio Vyskupas K. Paltarokas, J. E. Telši Vyskupas J. Staugaitis, J. E. Vyskupas P. Pr. B ys, J. E. Vysk. M. Reinys, šv. T vo nunciat ros atstovas Dr. Samor , V. D. U. Teologijos-Filosofijos Fakulteto dekanas prof. Dr. Pr. Kuraitis, prof. Dr. St. Šalkauskis ir prof. Dr. Pr. Dovydaitis.

Darbo prezidium sudar : Dr. O. Norušyt , doc. Dr. A. Salys ir gimnazijos direktorius K. Šapalas (Šakiai), o sekretoriat — priv. doc. Dr. A. Maiceina ir vyr. asist. kun. St. Yla.

Atidaromoji kalba.

Atidarydamas suvažiavim , prel. Dambrauskas-Jakštas pasak ši kalb :

Ekscelencijos, garbūsiai Apaštališko Sosto atstove, suvažiavimo dalyviai! Nuoširdžiai džiaugiuosi, tur damas laim atidaryti š taip gaus L K. Mokslinink ir Mokslo M g j Suvažiavim . Iš eil s jis yra antras. Pirmasis, kaip sveiki, tur b t, atsimenate, yr buv s prieš trejet met , b tent 1933 m. Ir uždavinys buvo kuklus — suburti m s mokslo paj gas ir sudaryti mokslo m g j auditorij , mielai pritarian i suvažiavimo reng j pastangoms. Reikia pasakyti, kad tos pastangos nenu jo niekais. Pla iai paskleisti pakvietimai rado visuomen je atgarsio: prie vietos katalik mokslo vyr prisid jo nemaža ir atvykusi iš provincijos. Tuo b du susidar gražus katalik mokslinink kadras ir mokslo klausimais susidom jusi auditorija. Syk susiformav s, šis kadras ne tik išliko ir po suvažiavimo, bet ir išleisdamas pirm „Suvažiavimo Darb “ tom , prisistat platesnei m s visuomenei. Ji š leidin pasteb jo ir gyviau juo susidom jo, nes pajuto ia rimt pasiryži- m stiprinti m s tautos intelektualin paj gum ir dr siai aikšt n kelti opius ši dien kult ros klausimus.

Tie svarb s klausimai nutarta traukti ir šio suvažiavimo programon ir pla iau pagvildinti, nes jie, galima sakt yr glaudžiai susipyn su šiandieni socialini krizi pagrindais. Šitas šiandien visur skaudžiai jau iamas kriziškumas jau daug kur pasaulyje nuodugnai yra svarstomas. Jis reikalingas platesnio panagrin jimo ir pas mus. Taigi, mes ir jau iam s tur priedermi atidžiau pažvelgti j ir specifiskus jos apsirėiskimus Lietuvoje.

Tod l, organizuodamas š antr L. K. Mokslinink ir Mokslo M g j Suvažiavim , m s mokslo vyr kolektyvas pasirinko visai konkret uždavim nušviesti ši dien dvasin kult ros kriz .

Kaip iš suvažiavimo programos matyti, ši problema, kaip raudona gija, žymu visuose suvažiavimo darbuose. Kad gerbiamiesiems klausytojams b t lengviau orientuotis, plenumo pos dyje, dar kart bus iškeltas Europos kult ros išeitasis kelias, o dabarties reiškiniai bus vertinami pagal vienintel mums dar likus tvirt moksl — katalik paži r pasaul . Klausimai, kurie atidaromajame pos dyje bus svarstomi apskritai, sekcijose bus gvildenami specialiniais atžvilgiais, nes šiandien beveik n ra gyvenimo bei mokslo srities, kuri neb t šiaip ar taip sukr sta ir nereikalaut naujo pagilinto jos nušvietimo.

Žinoma, mes, šio suvažiavimo reng jai, nemanome pasiimt j problem tobulai patys išspr sti. Mes jau iam s es reikalingi Tamst vis paramos, kad gel tume Lietuvos gyvenim pakreipti nors bent kiek tinkamesn vag bei labiau j suprasminti. D l to mes ir kreipiam s Jus, gerbiamieji dalyviai, prašydami neatsisakyti paremti šio suvažiavimo darbus savo prityrimu, mokslu, sugestijomis, turim ja medžiaga ir visu tuo, kas aiškiai gal t nušviesti kalbam j problem , Už t param mes Tamstoms iš anksto nuoširdžiai d kojame.

Pasirinkdami nurodyt j tem , mes nenagrin sime jos abstrak iai, be s ryšio su m s tautos gyvenimu. Priešingai, mes iš pat pradžios laik m s tos nuomon s, kad kritiškas Europos kult ros nagrin jimas tur t sudaryti t form , kurioje lengviau pavykt atjausti m s dvasios raidos audinys. Tikim s, kad šis bendrasis nagrin iimas paskatins ne vien ir iš Tamstos pastudijuoti id jin m s tautos istorij , patyrin ti m s kult ros gyvenim , jo ideologinius pagrindus, o ypa iai tuos principus, kurie nulemia tuos bei valstyb s likim .

Suprantama, nepamiršome mes šiame suvažiavime n kit lituanistikos dalyk , kaip tai sveiki galite matyti iš suvažiavimo programos. Manome, kad ir iš Tamst ne vienas prisid site iškeltoms temoms prapl sti ir pagilinti.

B sime laimingi, jei šis suvažiavimas pažadins Tamstas pagilinti savo ideologin orientacija, pagausinti savo gimtojo krašto pažinim ir apskritai sustiprinti tuo intelektualin savo tautos paj gum . Šis darbas ir svarbus ir garbingas, nes nejudint dirvon pas mus yra daug, o darbinink neperdaugiausia. Taigi, turime garb nuoširdžiai j visus Tamstas kviesti. Tiems

gi, kurie, m s kvietim paklaus , š suvažiavim atvyko ir tuo ar kitu b du prie jo ruošimo prisid jote, aš laikau savo brangia priederme L. K. Mokslo Akademijos vardu pareikšti nuošird pad kos žod . D koju taipgi ši r m šeimininkams, maloniai mus priglaudusiems, ir p. p. paskaitinin-kams ir referentams, neatsisakiusiems savo žiniomis su mumis pasidalyti, ir saldžiabalsiams choristams, žav jusiems mus savo dainomis ir visiems dalyviams, o ypa iai prakilniems m s garb s sve iams — Ekscelencijoms, kuri dalyvavimas šioje mokslo švent je teikia jai ypatingos reikšm s.

Šiuo skelbiu II L. K. Mokslinink ir Mokslo M g j Suvažiavim ati-daryt .

Toliau pirmininkauj s A. Salys ir pasi lo suvažiavimui š reguliamin :

1. Suvažiavimas tvarkomas šio reguliamino, kuris privalomas tiek plenu-mo, tiek sekcij pos džiuose.
 2. Reguliavimo vykdymu r pinasi suvažiavimo (sekcijos) darbo prezid-iumas.
 3. Dalyviai gauna žod šio reguliamino ribose.
 4. Dalyviai tuo pa iu klausimu gali kalb li ne daugiau kaip du kartus. Balsas duodamas sirašiusiems prezidiume iš eil s. Paskutinis žodis pri-klauso prelegendui.
Pastaba: Faktin ms pataisoms, pastaboms d l tvarkos, as-mens klausimu ir nepaprastiems pranešimams balsas duodamas be eil s.
 5. Kalbama iš paskirtos vietos.
Pastaba: Prezidiumui leidus, galima kalb ti ir iš savo vietos.
 6. Kalb tojai žodžio prašo raštu. Suvažiavimo nutarimu kalb toj eil gali b ti uždaryta ir kalb jimo laikas apribotas.
 7. Pirmininkas turi teis daryti pastab kalb tojui, jei šis: a) nesilaiko nustatytos tvarkos, b) kalba ne tem arba kartoja pasakytas mintis, c) savo kalba k nors žeidžia.
 8. Garb s prezidiumo nariai gali sveikinti žodžiu, kiti sveikina raštu.
 9. Suvažiavimui vadovauja ir atstovauja darbo prezidiumas. Be darbo pre-zidiumo, tikslesniam suvažiavimo darb tvarkymui gali b ti renkamos komisijos.
 10. Prezidiumas ir komisijos veikia tik suvažiavimo sesijos metu.
 11. Visi reikalai, kurie priklauso išrinkt j komisij kompetencijai, bet jose neapsvarstyti, suvažiavimo plenumo nenagrin jami.
 12. Visi sumanymai, rezoliucijos ir pasi lymai paduodami raštu.
 13. Nutarimai priimami paprastu bals daugumu. Balsuoti gali visi, tur antspauduot suvažiavimo program .
 14. Paskait ilgumas 45 min., pranešimo — 20 min. Paskaitai prailginti reikalingas suvažiavimo (sekcijos) sutikimas.
- Reguliaminas priimamas be patais .

Sveikinimai.

Sveikinim gausu. Per prel. A. Dambrausk -Jakšt , pats d l nesvei-katos negal damas atvykti, suvažiavim sveikino Respublikos Prezidentas Antanas Smetona.

Žodžiu pirmas sveikina J. E. Kauno Arkivyskupo galiotas viso Lietu-vos Episkopato vardu J. E. Telši Vysk. J. Staugaitis; Lietuvos vyskupams malonu sveikinti katalik mokslinink ir mokslo m g j suvažiavim . Ka-talik . Kod l? Mokslas juk tur t b ti bespalvis. Ta iau taip n ra. Moksle

daug reikšmės turi idjos, o idjos gimsta mokslinink kabinetuose. Idjos lemia gyvenimą. Visuomenė remiasi mokslinink skelbiamomis idjomis. Mes gyvename toliau nuo Vakarų Europos mokslo pažangos: pas mus kartais yra populiaru, kas ten jau atgyven ir atmeta. Dėl to ir mes mokslininkai turi būti mokslo pažangos atžvilgiu ir žinti, kad mokslas nebūt naudojamas piktam. Šis mokslinink suvažiavimas turi du uždavinius: spręsti pasirinktas problemas ir paskatinti kitus labiau susidomėti pačiu mokslu. Šiuos uždavinius sprendžiant, Ekscelencija ir linki viso Episkopato vardu pasisekimo ir Dievo palaimos.

Katalikų Universiteto vadovybės vardu suvažiavimą sveikina J. E. vysk. M. Reinyš: Katalikų Universitetas dar neveikia, pastebi Ekscelencija, bet Episkopatas pavedė jo reikalais rūpintis tam tikram kolektyvui. Dideli staig atsiradimas nėra lengvas. Katalikų Universitetui džiugu, kad katalikai mokslininkai ryžtasi nagrinėti bendras problemas, nes katalikas mokslininkas negali užsidaryti tik savo specialybe. Išskylanios gyvenime problemos, ypačiai auklėjimo, nėra tik teorinės. Jos sibrauna visą praktiką. Mūsų tautos egzistencija bus patikrinta tik kultūros aukštumu. Tai verčia katalikus mokslininkus susirūpinti ne tik grynąjį mokslą, bet ir žmonių bei tautos egzistencijos klausimais. Katalikybė, kaip sintetinis pasaulis, ją nurodo pagrindines gaires.

J. E. vysk. P. B. ys, sveikindamas T. T. Marijon vardu, pastebi: Mes gyvename tuo laiku, kada apgailestaujama, kad mokslas savų laikų klestėjimo vienuolyuose. Vienuolyn yra ir Lietuvoje. Tavo Marijon vardu Ekscelencija žada daryti mokslui visa, ką tik galės.

V. D. Universiteto Teologijos-Filosofijos Fakulteto vardu sveikina dekanas prof. Dr. Pr. Kuraitis. Jis pastebi, kad daugumas šiame suvažiavime keliam klausimų artimi ir Teologijos-Filosofijos Fakultetui. Dėl to fakultetas ir linki, kad šie klausimai būtų naudingi ir aktualiai paliesti, kad fakulteto darbas būtų papildytas ir išplėstas.

Raštu ir telegramomis sveikino J. E. švietimo ministeris prof. J. Tonkėnas, J. E. arkivysk. Pr. Karevičius, J. E. vysk. A. Karosas, J. M. VDU rektorius prof. M. Rōmeris, Komercijos Instituto Klaipėdoje rektorius E. Galvanauskas, kariuomenės vadas pulk. Raštikis, Vilniaus Vytauto Didžiojo Gimnazijos direktorius M. Šikšnys, Lietuvių Mokslo Draugijos Pirmininkas Vilniuje mons. Dr. A. Viskanta, prof. V. epinskis, daug organizacij ir privačių asmenų.

J. E. švietimo ministeris prof. J. Tonkėnas telegrama:

Sveikinu Antrąjį Lietuvių Katalikų Mokslininkų ir Mokslo Mergelių Suvažiavimą ir linkiu vaisingo darbo.

J. E. arkivyskupas Pr. Karevičius M. I. C. (Marijampolė) laišku:

Lietuvių Katalikų Mokslininkų ir Mokslo Mergučių Suvažiavimui nuoširdžiai sveikinu ir linkiu jam Dievo palaimos mūsų tautoje skmingai tikrąjį mokslą paskleisti ir giliau leisti jam šaknis.

J. E. vyskupas A. Karosas (Vilkaviškis) laišku:

Asmeniškai Suvažiavime dalyvauti negaliu. Todėl bent šiuo raštu sveikinu Garbingąjį Suvažiavimą ir laiminu jo darbus bei pasiryžimus katalikiškos kultūros dirvoje.

Kariuomenės vadas pulk. Raštikis telegrama:

Negalįs dalyvauti, nuoširdžiai dėkoju už kvietimą. Sveikinu Suvažiavimo dalyvius ir prašau priimti mano širdingiausių linkėjimų.

VDU rektorius prof. M. Römeris laišku:

Širdingai dėkojamas už pakvietimą ir gaili, kad negalįs dalyvauti Suvažiavimo plenumo posėdyje atidaryme, aš Vytauto Didžiojo Universiteto vardu, kaip jo rektorius, ir drauge savo vardu asmeniškai turiu garbą Suvažiavimui pasveikinti ir jam vaisingo darbo linkėjimus pareikšti. Mano atstovaujamas aukštasis akademinis Lietuvos mokslas, kurio glėbyje yra ir žydi ir tikrasis katalikų mokslas, kurio dogmatinis bažnytinis tikslumas yra laiduojamas tam tikra Teologijos-Filosofijos Fakulteto konstrukcija, džiaugiasi kiekviena rimta mokslo darbo iniciatyva ir tuo pačiu aukštai vertina šį Suvažiavimą.

Vilniaus Vytauto Didžiojo Gimnazijos direktorius M. Šikšnys laišku:

Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos vardu sveikinu II Lietuvių Katalikų Mokslininkų Suvažiavimą ir nuoširdžiai linkiu jam vaisingos darbuotės mokslo ir Tėvynės labui.

Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugijos pirmininkas šambelionas Dr. A.

Viskanta (Vilnius) laišku:

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos Mokslininkų ir Mokslo Mergučių antrajam suvažiavimui linkiu Lietuvių Mokslo Draugijos ir savo vardu vaisingą darbą.

Prof. V. Šepinskis telegrama:

Negalįs dalyvauti suvažiavime, prašau priimti mano nuoširdžiausių linkėjimų skmingos darbuotės ypač šiuo dienų dvasios krizės priežastimi išaiškinti.

Kun. J. Navickas M. I. C. Marijanopolio Kolegijos Jungt. Amerikos Valstybės vardu sveikindamas pastebti:

Jeigu suvažiavimas tikrai susirūpintų lietuvių katalikų mokslininkų darbuote ir imtųsi aktyviai veikti bendromis jėgomis, tai ir mes prisidėtume kaip savo darbu, taip ir finansais.

Suvažiavimas iš savo pusės nutarė pasveikinti J. Šventenybų Popiežių Pijų XI, J. E. Estijos galios ministrą Lietuvai Estijos tautos nepriklausomybės šventės proga vasario mėn. 24 dien. ir atsveikinti J. E. Respublikos Prezidentą Ant. Smetoną, J. E. švietimo ministrą prof. J. Tonkūną, vilniečius — dir. M. Šikšnį ir kun. Dr. A. Viskantą. Taip pat pavedė L. K. Mokslo Akademijos Valdybai padėkoti ir kitiems už sveikinimus.

Šventajam T vui išsi sta tokia telegrama:

Penki šimtai lietuvi katalik mokslinink ir mokslo m g j Kaune, susirink II Lietuvi Katalik Mokslinink ir Mokslo M g j Suvažiavim , nagrin ti ši dien dvasios kriz s ir ieškoti priemoni jai nugal ti, siun ia krikš ionyb s T vui, aukštajam mokslo Glob jui savo s niško atsidavimo jausmus ir prašo suteikti jiems ir savo darbams apaštališk palaiminim .

š pasveikinim Akademijos pirmininkas 1936 m. kovo m n. 5 d. yra gav s tok kardinolo Pacellio pasirašyt atsakym :

Monseigneur Alexandre Dambrauskas, Président de l'Académie des Sciences, Kaunas.

J'ai l'honneur et le plaisir ae vous informer que le Saint Père a agréé avec une spéciale bienveillance l'expression des sentiments de piété filiale que cinq cents catholiques lithuaniens réunis au second Congrès des intellectuels de ce Pays Lui ont adressés par l'intermédiaire de la Nonciature Apostolique à Kaunas.

Sa Sainteté vous en est paternellement reconnaissante ainsi qu'à tous les Congressistes, heureuse de voir avec quel zèle vous vous appliquez à enrichir l'étude de la science de l'appui et des lumières de la foi.

Comme gage de Sa paternelle bienveillance et des faveurs divines peur vos travaux le Souverain Pontife envoie de coeur à tous la Bénédiction Apostolique implorée.

Veuillez agréer, Monseigneur, l'assurance de mon religieux dévouement.

Eugenius Kard. Pacelli

Mokslin s literat ros paroda.

Pirmojo plenumo pos džio metu buvo atidaryta katalik mokslin s literat ros paroda. Veikalai ir leidiniai, atsi stieji parodai, buvo išstatyti Metropolijos Kunig Seminarijos didžiojoje sal je.

Pla iausiai parodoje buvo pamin ti jubiliat prel. A. Dambrausko-Jakšto (75 m.), vysk. K. Paltaroko (60 m.), prof. Dr. St. Šalkauskio (50 m.) ir prof. Dr. Pr. Dovydai io (50 m.) darbai¹.

Taip pat buvo išstatyta jau mirusi Marijos Pe kauskait s ir prof. Pil. Butkevi iaus nuo 1933 met išspausdinti veikalai ar nauji leidiniai.

Literat r , pasirodžiusi po pirmojo suvažiavimo (1933 m.), išstat šie autoriai: vysk. B ys, K. Pakštas, St. Kolupaila, vysk. M. Reinys, Pr. Kuraitis, P. Malakauskis, A. Maliauskis, A. Salys, B. Šivickis, K. Šalkauskis, J. Eretas, J. Dalinkevi ius, S. Antanaitis, . Pakuckas, M. Ivanauskas.

A. Šapoka, S. Sužied lis, Z. Ivinskis, A. Ku inskas, J. Grinius, R. Petrušauskien , J. Ambrazevi ius, prel. K. Jas nas, Pr. Brenderis, Vikt. Kaman-tauskas, sesuo Ri arda, J. Talmantas, Ign. Malinauskas, Ign. Skrupskelis. J. Keliuotis, t vas V. Andriuškevi ius S. S., J. Mi iulis, O. Norušyt , Pr. Dielininkaitis, T vai J zuitai, J. Penkauskas, Pr. Mantvydas, Ant. Mace-

¹ Apie sukaktvininkus ž. 433 psl.

na, sesuo Dolorosa, t vas St. Gruodis S. J., Pr. Venckus, prel. J. Naujokas, St. Yla, V. Padolskis, T. Andriuška S. J., M. Vaitkus, J. Juodaitis, Serserys Kazimierietis, T vai Marijonai ir kt.

Paskaitos

Po to eina paskaitos apie suvažiavimo problem — ši dien dvasios kriz .

Pirmas kalb jo prof. Dr. J. Eretas Jis nurod Keli ir etapus ši dien dvasios kriz (ž. 3 psl.). Prived s klausytojus prie dabarties slenksio, referentas perdav žod prof. Dr. St. Šalkauskiui, kuris gvildeno sistemin šio klausimo pus , kalb damas apie Ideologinius dabarties krizi pagrindus ir katalikišk j pasaul ži r “ (ž. 45 psl.)¹.

Po paskait vyko domios diskusijos, kuriose dalyvavo vysk. P. Bys (Telšiai), kun. Dr. V. Brizgys (K. Naumiestis), red. J. Keliuotis ir kt.

Kadangi katalikiškoji Lietuva pirm kart nagrin jo ši visiems r pirm problem , kuriai suvažiavime buvo paskirta centrin vista, tai tiek referentai. tiek diskusijose dalyvav buvo atidžiai išklausti.

B. SEKCIJ POS DŽIAI

Po piet , 16 val., toje pa ioje Kunig Seminarijoje prasid jo sekcij pos džiai. Pos džiaivo keturios sekcijos: Filosofijos-pedagogikos, Istorijos, Socialini bei Ekonomini mokslu ir jungtin Medicinos ir Teologijos.

a. Filosofijos-pedagogikos sekcija.

Filosofijos-pedagogikos sekcijos pos d , vykusiame Bažnytiniame meno muziejuje, kuriame dalyvavo 140 asmen , atidar Dr. A. Maceina, pažym damas, kad šita jungtin filosofijos ir pedagogikos sekcija atitinka tam glaudžiam s ryšiui, kuris yra tarp pedagogikos ir filosofijos arba pasaul ži ros apskritai. Iš kitos pus s, dvilyp sekcija yra reikšminga ir dabartiniam Lietuvos gyvenimui. Pedagoginis s j dis m s šalyje kas kart darosi vis gyvesnis ir platesnis. Tuo tarpu filosofinio s j džio dar beveik visai n ra. Tod l ir ši dvilyp sekcija turi du pagrindiniu uždaviniu: palaikyti prasid jus pedagogin s j d ir prad ti filosofin .

Sekcijos darbams tvarkyti kvie iamas gimn. mok. P. Makut nas (Raseiniai). Sekretoriauja Dr. A. Maceina.

J. E. vysk. M. Reinys (Vilkaviškis) skait paskait Subjektyvaus objektyvaus problema (ž. 145 psl.), Dr. A. Maceina — Ideologiniai dabarties pedagogikos pagrindai (ž. 159 psl.).

Diskusijose d l paskait dalyvavo gimn. direkt. Ign. Malinauskas,

¹ Apie Prof. St. Šalkausk ž. 439 psl.

mok. Makut nas, Dr. O. Norušyt, Dr. J. Pankauskas. Diskusij metu buvo pageidauta šalia prasid jusio pedagoginio s j džio palaikyti ir gairinti taip pat ir psichologini problem sprendim, nes psichologijos pad jimas dabar daug neaiškesnis, kaip pedagogikos. Naujos psichologijos kryptys, kaip visumos arba strukt ros psichologija, dar n ra aiškiai susikristalizavusios ir tod l jas lengvai galima priskirti tokiai pasaul ži - rai, kuriai jos iš tikt j nepriklauso.

sekcijos vadovyb išrinkta: Dr. O. Norušyt, dir. Ign. Malinauskas ir Dr. A. Maceina.

b. Istorijos sekcija.

Istorijos sekcija pos džiavo Seminarijos bibliotekoje. Pos d atidar kan. doc. Pr. Penkauskas. J vesti pakviet doc. Dr. Z. Ivinsk, o sekretoriauti stud. Br. Jušk .

Paskait skait prof. Dr. Totoraitis M. I. C. (Marijampol) B dingieji S duvos arba Užnemun s istorijos bruožai (ž. 259 psl.).

Diskusijoje kan. Dogelis paklaus d l S duvos vardo. Doc. Dr. A. Salys pareiškia, kad Sudavij, iš Dusburgo Sudowia, reikia vadinti S duva, nes to paties chronisto ir Lietuva rašoma Letowia. D l šaknies balsio ilgumo plg. Užnemun s up vard S donia. Toliau dar jis klaus, kiek toli gal jo siekti S duvos ribos pietus. T vas Bizauskas O. F. M. (Kretinga) klaus, ar Pietario apysaka istoriška. Prelegentas atsak, kad apysaka autoriaus fantazijos padaras. O S duv kolonistai vyko ne tik iš Žemai - i, bet ir iš kitur. Profesorius toliau pareišk, kad geriausiai kolonist kilm parodyt tarm s. Toliau klaus p. Liulevi ius (Šakiai) d l viet se - numo. Prelegentas pareišk d l Šaki, kad 1595 m. toje vietoje gyveno Šakai iai, o nuo j ir Šaki pavadinimas.

Toliau Vyr. asist. A. Šapoka pareišk, kad giri atsiradimas nekilo iš s duvi išnaikinimo, bet ia ir anks iau nebuv gyventoj. Profesorius atsak, kad seniau buv gyvenama, — rodo piliakalniai. Vokie i „latrunculi“ pl š š krašt. Bet jau „vegeberichtuose“ nematyti, kad S duva b t gyvenama; ta iau Seirijuose vokie iai rad daug žmoni ir šieno. V liau ir Lietuvos šaltiniai rodo, kad S duvoje b ta gyventoj. Vytauto laikais gin as su Ordinu d l gyventoj nedaug k rodo. D l Šapokos teigimo, kad Ordinas neišnaikin s s duvi, nes j visai nebuv, prof. Totoraitis pasisak priešingai. Dr. Salys pabr ž, pasir m s tarm mis, kad dabartinė dz k ir kaps prot viai bus atsik l nuo Vilniaus, o zanavykai — nuo Vilkiijos. Be to šaltininis S duvis Gedetes, Jedetes, lietuviškai vadintinas Gedžiotas. Dr. Salys ir pasisak prieš Šapok, nes Dusburgas mini S duvos vietoves, o Volyn s metraštis mini, kad s duviai buv išnaininti. Šapoka sako, kad nežinoma n vieno žygio S duv iš Ordino pu - s s. Salys: — kad žygi buvo padaryta, žinoma, net Dusburgas aiškiai

mini s duvi nelaisv išvedim . Pagaliau prof. Totoraitis kalb jo apie S duvos pietin sien , kuri jusi gana toli. Dr. Z. Ivinskis praneš , kad prof. Totoraitis rašo didel monografij apie S duv .

Po pertraukos Dr. M. Rugienien skait referat apie Žemai i christia- nizacij (ž. 1936 m. Athenaeum'o 1 s s., 3—64 psl.). Po referato jo dis- kusijos.

P. Šapoka klaus , kod l 1387 m. nebuvo krikštijami žemai iai, kai krikštijo aukštai ius. Jogaila Lietuvos krikštui taip pat tur jo reikšm s. Prelegent atsak , kad Žemai i krikštyti nesp jo, nes netur jo žmoni . Be to, prelegent visai nepaneig Jogailos nuopeln , bet labiau akcentavo Vytauto nuopelnus.

Prof. Totoraitis klaus apie bažny i statyb , mat, sakoma, kad K - daini bažny ia kryžiuo i statyta. Dr. Salys pasisak , kad XIV a. var- giai ir patys K dainiai buv , nes j vardas kil s iš asmenvardžio K dainis. Tokio kilimo vietovardžiai n ra labai seni. Mok. Sužied lis (K dainiai) pasisak , kad K dainiai nesena vietov ir apie vokie i bažny i negali b ti kalbos. Dr. Z. Ivinskis pasisak , kad sunku Jogail laikyti lenku ir kad jis neb t r pin sis lietuvi reikalais. Jam tie dalykai r p jo. Ži- noma, jo reikšm žemai i krikštui mažesn , kaip aukštai i .

Doc. Penkauskas referavo apie istorijos sekcij ir pageidavo išrinkti nuolatin jos vadovyb . j išrenkama: prof. Dr. Totoraitis, doc. Pr. Pen- kauskas, Dr. M. Ruginien , Dr. Z. Ivinskis ir A. Šapoka.

Pos džio t sinys (1937 m, vasario m n. 25 dien.).

Vyr. asist. A. Šapoka referavo apie tyrin jimo s lygas, kuriose Lietu- vos istorikui tenka dirbti. Tarp kitko pažym jo, kad tarp istorik n ra kontakto, neturi bendro organo, sunku prieiti prie šaltini .

Kun. Palubinskas (Marijampol) si l užmegsti santykius su Vilniaus ir Pr s istorikais lietuviais, kuriems šaltiniai lengviau prieinami. S. Su- žied lis (K dainiai) pareišk , kad istorijos darbinink yra, bet jie neorga- nizuoti. Reikia istorik kolektyvo. Istorik gali b ti dvi grup s: mokyto- j ir profesori , d stan i universitete. Išrinktoji valdyba tur t tai pa- nagrin ti. Mes turime kelis istorijos žurnalus, kurie istorik nepatenki- na. Reikia periodinio žurnalo. Mokytojai istorikai mokyklose neapr - pinami priemon mis. Dr. Salys pareišk , kad kalbininkai pašalpos ne- gauna, bet leidžia žurnal ir turi nemaža skaitytoj . Istorikai taip pat tur t leisti žurnal platesn ms mas ms. Esamoji istorik draugija nei gyva, nei mirusi. Labai svarbu — „mažoji istorija“, kuria tur t susi- dom ti istorikai. Reik t iširti sen j apskri i ir vietovi istorija. La- bai svarbu surinkti istorinius dokumentus — metrik knygas, inventorius ir t. t. Visi tie dokumentai reik t suvežti vien viet , kad ir Bažny- tin Muziej . Stud. Br. Juška pataria, kad mokytojai su mokini pagal-

ba rinkti istorin medžiag . Dr. Z. Ivinskis praneš , kad jis su A. Šapoka yra numat žurnalo projekt , bet sunku jauniesiems, nes senieji es labai konservatyv s. Mes turime taip pat ir šaltini — Kurijos ir kiti archyvai. Akademija gali koordinuoti medžiagos rinkim , gal t ir Žemai i vyskupijos istorija pasir pinti. Bažny ios istorij Akademija tur t išleisti. Doc. Penkauskaa pasi l palikti sekcijos valdybai tuos dalykus aptarti.

Dalyvi buvo siregistrav 46.

c. Socialini bei ekonomini moksl sekcija:

Socialini bei ekonomini moksl sekcijos pos dis vyko Seminarijos tre ioje auditorijoje. Dalyvavo 89 asmenys.

Pos d atidar Dr. J. Urmanas. prezidium išrinkta: pirmininkauti — Dr. J. Leimonas, sekretoriauti — stud. Vyt. Valiukevi ius.

Skaitoma paskaitos: Dr. Pr. Dieininkaitis — Organin valstyb , (ž. 336 psl.), o po jo Dr. St. A. Ba kis — Pijaus XI socialin s id jos, (ž. 324 psl.).

Po paskait buvo gyvos diskusijos. Diskutuota daugiausia d l pirmosios paskaitos. Diskusijose dalyvavo: J. E. Vysk. K. Paltarokas, Dr. J. Urmanas, inž. Pabedinskas, kun. Dr. Brizgys, mokyt. Ant. Tamulionis, J. Pažemeckas, Pr. Sir nas, Gruzdas, Vikt. Keturakis.

nuolatin sekcijos vadovyb išrenkami: Dr. J. Urmanas, Dr. Pr. Dielininkaitis, Dr. St. A. Ba kis.

d. Jungtin medicinos ir teologijos sekcija:

Ši sekcija, vadovaujama gyd. A. Starkaus, pos džiavo Seminarijos I auditorijoje. Dalyvi 92. Referavo priv. doc. Dr. St. Gruodis S. J. Apie negimusios gyvyb s naikinim teologijos mokslo šviesoje (ž. 99 psl.). Po paskaitos buvo diskusijos. sekcijos vadovyb išrinkti gydytojai: A. Petrauskait , A. Starkus, J. Meškauskas, Gulbinas ir Paliokas. (Utena).

C. MARIJOS PE KAUSKAIT S IR KAN. A. ALEKNOS MIN JIMAS.

Min jimas prad tas 20 val. 30 min. ateitinink r muose. Buvo paminti pedagog ir rašytoja Marija Pe kauskait ir istorikas prof. kan. A. Alekna. Drauge pamintas ir lietuvi muzikos pionierius prof. J. Naujalis. min jim susirinko pilnut l ateitinink r m sal .

Min jimas prad tas trumpu pirmininkaujan ios Dr. O. Norušyt s žodžiu. Paskaitytas Marijos Pe kauskait s sesers Sofijos Pe kauskait s laiškas iš Židik :

„Gerbiamieji, negal dama pati atvykti mano a. a. sesers Marijos Pe kauskait s min jim , nuoširdžiai d koju už suteikt man garb ir siun iu didžiai gerbiamam II suvažiavimui sveikinimus ir kuo geriausius link jimus“.

Toliau apie M. Pe kauskait s gyvenim , darbus ir nuopelnus visose srityse išsam referat paskait mok. J. Tarvydas (Kretinga), (ž. 403 psl.) ištrauk iš jos rašt skait stud. J. Steponaityt .

Apie prof. kan. A. Alekn , kaip istorik ir mokslo žmog , referavo doc. Dr. Z. Ivinskis (ž. 416 psl.), išskeldamas jo metodus, nuopelnus lietuvi istorijos mokslui ir trumpai, bet ryškiai apib dindamas išleistusius veikalus.

J. Naujalis pamin tas atliktais charakteringesniaisiais k riniais. (Plg. 425 psl.).

Šie mirusieji mokslo, meno bei kult ros darbininkai buvo pagerbti atsistojimu ir malda.

Menin min jimo dalis sudaryta plati ir vairi. Savo k rinius pianinu („Du pasauliu“ ir „Gimtin“) paskambino pats komp. A. Ra i nas. Styg kvartetas (Iz. Vasiliauskas, M. Saulevi ius, V. Masalskis ir Ed. Satkevi ius) sugriež Haydno Op. 17 (N. 5), Kvartet N. 5, G-dur (Moderato. Menueto, Adagio, Presto). Valstyb s Operos solist Kaupelyt -Kaveckien padainavo A. Ra i no dainas „Jaunyst“ ir „Ar atminsi“. Akompanavo K. Kaveckas. Paskum styg kvartetas sugriež Naujaliao „Svajon“. K. Kaveckas pijaninu paskambino to paties Naujaliao „Nocturne“ ir trio (K. Kaveckas, Iz. Vasiliauskas ir M. Saulevi ius)— „Leidos saulel“. VDU Stud. Ateitinink S-gos choras, A. Virbicko diriguojamas, nuotaikingai padainavo Naujaliao „Jaunimo giesm“, be to, A. Ra i no „Draugas“, kuriuos tur jo kartoti.

Min jimas baigtas 23 val.

Antradienis, vasario m n. 25 dien.

A. SEKCIJ POS DŽIAI.

Prieš piet, 9 val., Metropolijos Kunig Seminarijos r muose vyko Teologijos, Kalbos, literat ros ir meno, Teis s ir Gamtos moksl , o T. T. Marijon sal je — Moter sekcij pos džiai.

a. Teologijos sekcija.

Teologijos sekcijoje, vadovaujamojoje prorektorius prof. Bl. snio, skaityti šie referatai: Nacionalizmas krikš ioniškosios doktrinos šviesoje (ž. 305 psl.). — kan. prof. Dr. Pr. Kuraitis, Ši dien lietuvi kataliko religinio charakterio bruožai (ž. 83 psl.). — prel. V. Borisevi ius (Telšiai) ir Rusai sta iatikiai ir sentikiai Lietuvoje (ž. 125 psl.) — J. E. vysk. P. Pr. B ys M.I.C. (Telšiai). Po pirmojo referato buvo diskusijos, kuriose dalyvavo doc. Pr. Venckus, priv. doc. Dr. A. Maceina ir kt. sekcijos vadovyb išrinkta: prel. V. Borisevi ius (Telšiai), Dr. Pr. Venckus, prof. Dr.

Padolskis (Vilkaviškis), Dr. J. Grigaitis M. I. C. ir vyr. asist. kun. St. Yla. Pos dyje dalyvavo 133 asmenys.

b. Kalbos, literatūros ir meno sekcija.

Ši sekcija pos džiavo Bažnytinio Meno Muziejuje. Jai vadovavo vyr. asist. J. Ambrazevičius. Prezidium sudarė dir. Pr. Samulionis (Šv. Kšna) ir mok. E. Skrupskelienė.

Apie idžines ir estetiškes lietuvi literatūroje skaitė vyr. asist. J. Ambrazevičius, duodamas savo paskaitoje vis eil praktišk duomen bei nurodym, (ž. 233 psl.). Kalbotyra mokyklini kalb d styme (ž. 219 psl.) — Dr. A. Salys, o apie pranc z pastangas bekuriant integrali poeti- k referavo Dr. J. Grinius (ž. 247 psl.).

Po paskait kilo gyvos diskusijos. Jose dalyvavo prel. Dambrauskas Jakštas, redakt. J. Keliuotis, mok. E. Mikalauskaitė (Biržai), Iz. Matusevičiūtė (Kybartai) ir kt.

sekcijos vadovyb išrinkti: J. Maceinienė, Dr. J. Grinius, mok. J. Paukštelis, (K dainiai), Dr. A. Salys, Dr. Ign. Skrupskelis. Dalyvi buvo 115.

c. Teisės (teisininkų) sekcija.

Pos d pradėjo sekcijos vadovas advok. Ant. Tumėnas, pasidžiaugdamas, kad šio suvažiavimo teisinink posdis, palyginus j su pirmuoju, jau yra žymiai gausesnis. Dalyvavo 27 asmenys. Jame matyti ir jauni teisininkai, kurie ilgai sudarys pajg ir produktyv jurist jungin, kadr, kuris sugebės kvalifikuotai veikti ne tik teisės praktikoje, bet neš savo indl ir Lietuvos teisės moksl.

Sekcijos posdžiui vadovauti sudarytas prezidiumas iš Adv. Dr. Pr. T. Raulinaičio ir stud. J. Labanausko.

Posdis išklauso dviej paskait: advok. J. Žagrakalio (Zarasai) — Pozityvinis teisės krizė (ž. 285 psl.) ir Adv. Ant. Tumėno — Naujos kryptys teisėje.

Po paskait buvo diskusijos, kuriose dalyvavo prof. K. Šalkauskis, Pr. Sirnas¹ ir kt.

Posdis paved adv. Ant. Tumėnui, susitarus su L. K. Mokslo Akademija, sudaryti pastovi teisės sekcijos vadovyb.

Sekcijos posd baigė prezidiumo pirmininkas Dr. Pr. Vikt. Raulinaitis, sintetindamas svarstytojos problemos (krizė bei negalavimai) teisę mintis ir pabrėždamas, kad katalikai teisininkai žiri socialinius klausimus plačiau žvilgsniu, neužsirakindami sausai kurioje nors vienoje teisi- nje konstrukcijoje, bet kombinuoja vairi sistem sveikus elementus ir kuria naujus principus.

¹ Pr. Sirnas pastabos Ž. 298 psl.

d. Gamtos mokslų sekcija.

Šioje sekcijoje, vadovaujamoje prof. K. Pakšto, padaryta šie pranešimai: Dr. A. Puodžiukyno— Ši dien fizikos pasaul vaizdžio bruožai (ž. 373 psl.) ir prof. Šivickio vietoje prof. Step. Kolupaila — Hidrologijos pažanga pastaraisiais laikais.

Prof. Pr. Dovydaitis pirmosios paskaitos mint ypa taik teocentri-
niam pasaul vaizdžiui ir bendrai suvažiavimo temai — ši dien dvasios
krizei. Vienas iš antropocentrin s pasaul ži ros prad buvo materializ-
mas. Naujoji fizika, kaip matyti iš paskaitos, šito materializmo mecha-
nizm sugriov . Dabartin s fizikos atstovai — jauni žmon s nutrauk ryš
su klasin s fizikos atstovais, taigi, ia pasireiškia savotiška kriz . Teis-
tiniai pasaul ži rai šita modernioji fizika priimtina. Šiandienin s fizikos
sri iai nesvetimi stebuklai, nes pasirodo, kad pasaulis n ra jau taip griež-
tai tiksliai veikianti mašina. Negalima pasitenkinti ta mums palankia fi-
zikoje kryptimi ir pasilikti pasyviems, nes dar ir dabar veikia pozityvis-
tai, kuri centrai yra Viena, Praha. Jie leidžia net savo žurnal „Er-
kenntnis“. Gamt nelengva išspr sti, ir vargu, ar pavyks j galutinai iš-
spr sti. Moderniosios fizikos žodžiais šviesa ir medžiaga nesiskiria, taigi,
turime džiaugtis, nes nesame vien tik medžiagos gniužulai, bet ir šviesa.
Heichenbachas Kanto paži ras gamt randa tik tiek tevertas, kiek jos
turi istorin s reikšm s. Mes, katalikai, galim optimistiškai nusiteikti, kad
naujasis mokslas ateina talk , bet neturime snausti, o reikia gilintis, dirbti
ir dom tis ne vien eksperimentine sritimi, bet ir filosofija.

Prof. Step. Kolupaila: Pareiškia es s ia š kart klasin s fizikos atsto-
vas ir tuo nor s sudaryti opozicij , nes tik šitaip diskusijas domias pada-
ryti galima. Es , dar visi senesn s kartos atstovai atsimename, kaip mo-
k m s klasin s fizikos takoje. metafizik ži r ta iš juokingos pus s, su
panieka. Taip pat buvo kv piama niekam netik ti, pa iam nepatikrinus.
Mes dabar girdime apie elektronus, positronus, protonus etc., o klausimas,
kiek tai paremta eksperimentu. Atrodo, tai es tik s vokos, bet ne ekspe-
rimentu patirti dalykai, neparemti matavimais. Visam tam, kas dabar fi-
zik sakoma, reikia tik tik ti be joki patikrinim . Kelias metafiziškas,
o fizika virsta gamtos filosofija. Štai kur silpnoji moderniosios fizikos vie-
ta, kovojant su klasine fizika ne eksperimentu, bet žodžiu. Šitokie sm -
giai eksperimentatoriams neįjuntami.

Dr. A. Puodžiukynas, atsakydamas, pareiškia prof. Pr. Dovydai iui pa-
d k už graž jo paskaitos papildym , nes jis pats siauruose laiko r muose
negal j s to paliesti. Prof. Kolupailai atsako, kad visi faktai, min ti pa-
skaitoje, yra eksperimentais tiksliai nustatyti ir patikrinti. Tai n ra iš-
protauti dalykai, bet grynai eksperimentin s fizikos duomenys, o taip pat
iš j padarytos išvados.

Prof. Šivickiui neatvykus, pirmininkas si lo vieton biologijos paskai-
los išklaudyti paskait apie ši dien pažangos hidrologijos pažang . Su
sirinkimui pritarus prof. Step. Kolupaila skaito apie hidrologijos pažanga.

Diskusijose prie prof. Kolupailos pranešimo prof. Dr. K. Pakštas pa-
reiškia, kad Lietuvoje yra du žmon s, kurie pa m prizus visoje Pabalt je.
Tai prof. Dovydaitis su savo Kosmu¹ ir prof. Kolupaila su hidrologija. Jo
d ka šis mokslas pastatytas Europos turting krašt aukštumoje, — savas
kraštas per menkai tiriamas ir niekas t tyrim , jeigu kokie yra, ne ver-
tina, neremia. B t labai reikalingas ir pakankamai pribrend s dalykas
steigti lituanistikos institut , bet šitokie dalykai mažai kam r pi. Prof.
K. Pakštas mano, kad b t gera, jeigu L. K. Mokslo Akademija imt si ia
savo iniciatyvos.

Prof. Pr. Dovydaitis pareiškia nenor s, kad biologijos sritis, neatvykus
prelegentui, likt nepaliesta. Tad jis daro pranešim apie santyk vitalis-
tin s ir materialistin s paži ros biologijoje per paskutin dešimtmet .

Po to Dr. C. Pakuckas painformuoja apie reikal išsirinkti nuolatin
gamtos sekcijos valdyb , kuri išrenkami: prof. Dr. K. Pakštas, prof. St.
Kolupaila, prof. Dr. P. B. Šivickis, Doc. Vitkus (Dotnuva), prof. Dr.
Pr. Dovydaitis, o kandidatais palieka Dr. . Pakuckas ir Dr. A. Puodžiu-
kynas.

Dalyvavo 60 asmen . Sekcijos pos džiui pirmininkavo prof. St. Kolu-
paila, o sekretoriavo Dr. . Pakuckas. Be to, pos džio garb s pirmininku
buvo pakviestas prel. A. Dambrauskas-Jakštas.

e. Moter sekcija.

Pos d prad jo Dr. O. Norušyt , pakviesdama gyd. Stuopien (Taura-
g) pirmininkauti. Paskaitas skait Dr. O. Norušyt — Dorinis aukl ji-
mas lietuvi šeimoje (ž. 195 psl.) ir O. Labanauskait — Moter darbo
problemos (ž. 360 psl.).

Abi paskaitos suk l gyvas diskusijas, kuriose dalyvavo dir. M. Gal-
dikien , Dr. M. Ruginien , St. Ladygien , mok. Karvelyt . Sekcijos daly-
v s pageidauja — 1. pažinus dorinio aukl jimo pad t lietuviškoje šeimoje,
ieškoti ir tirti priemones, kuriomis b t galima pad ti lietuvei motinai ir
jos vaikui; 2. pažinus užsienio moter darbo problemas, tyrin ti ir pažinti
Lietuvos moters (intelligent s, kaimiet s, miesto darbinink s) darbo
problemas.

sekcijos vadovyb išrinkta: Dr. O. Norušyt , teisinink O. Beleckie-
n ir O. Labanauskait .

Pos dyje dalyvavo 66 asmenys.

¹ Apie Prof. Pr. Dovydait ž. 446 psl.

B. ANTRASIS PLENUMO POS DIS.

Antrasis posdis buvo pradėtas 16 val. Seminarijos didžiojoje salėje. Prof. Dr. K. Pakštas skaitė Lietuva eikumenos erdvėje (ž. 385 psl.). Po paskaitos Dr. Z. Ivinskis ir Dr. A. Salys padarė kai kurių korektūrų ir pildymų.

Antrąją paskaitą Lietuvos doros atgaivinimo reikalui skaitė J. E. vysk. P. Bys M. I. C., Telšiai (ž. 112 psl.).

Diskusijose prof. K. Pakštas, būdamas visuose pasaulio kampuose, išvažinėjęs, kaip jis sako, tautkapines, ieško staiga prasidėjusio mūsų tautos doros smukimo šaknų ir jas randa staigiame perėjime civilizacijų, dėl kurio nesugebama lygiagrečiai su materialine pažanga pastumti ir moralinę pažangą. Degamas tos pažangos reikalas šaukia didesnis visuomenos reformos, — tiek dvasininkų, tiek pasaulinių inteligentų. Konstatuodamas itin blogą padėtį pasaulininkuose, profesorius kartu energingai ir vaizdingai nurodo, kad kunigai, ruošdamiesi eiti kaip vadai didžiųjų kovų dėl tautos atgimimo, turi padaryti didelę pažangą, tarsi pereiti per ugnį ir ultravioletinį spindulį filtrą. Toliau profesorius su giliu sitikimu pareiškia, kad patriotas be doros nėra joks patriotas: dora yra termometras patriotizmui matuoti. Tas didis lietuvis, kuris doras. Baigdamas profesorius proklamuoja visuotiną doros mobilizacijos reikalą.

Dar kalba J. E. vysk. M. Reinys (Vilkaviškis), nurodydamas doros padėtį priklausomai nuo vyraujančių pažiūrų ir idėjų. Dar kalba: kun. Dr. Brizgys (K. Naumiestis), Adv. A. Tumnas, prof. St. Šalkauskis ir kiti. Paskutinį žodį tardamas, J. E. vysk. Bys paskaito spąsdingą liudijimą būvusio profesoriaus, dabar emigranto Iljino, kuris konstatuoja, kad gaisras, kuriuo suliepsnojo Rusija, sukūrė prieškarinį rusų inteligentijos klaidos — katastrofišką jos doros smukimą. Vaizdingas mūsų inteligentijos klaidos ir šiurpi perspektyvų parodymas. Baigdamas, Ekscelencija taria: „Per daug brangi mums Lietuva kad jai norėtume užkrauti naują vergijos našą“.

Rezoliucijos

Plenumo priimtos trys rezoliucijos: pirmoji pasiūlius J. E. vysk. Bysui, antroji — Teologijos-medicinos sekcijai ir trečioji prof. K. Pakštui ir kun. N. Švogžliui (Gegužin):

1. Suvažiavimas paveda L. K. Mokslo Akademijos Valdybai:
 - a. pakviesti atitinkamus žinovus, kad jie, patikrinę nuomonę apie doros pagrindą pažeidimą visose gyvenimo srityse, normaliai doros plėtojimosi sąlyga trauktų, apie doros smukimą lietuvių tautoje ir radę ją teisingai, išdirbtų sumanymus, kaip, sutelkus visas Lietuvos moralines jėgas, ir išsigelbėti iš tos nelaimės, ir

- b. susitarus su Lietuvos Episkopatu, kreipti si tautos visuomenę, kviesdama ją gelbėti tautos dorą, kaip kitados išgelbėti ją iš pražūties tautin Lietuvos smoniai.
2. L. K. Mokslininkų ir Mokslo Mūsų suvažiavime posūžiuosius medicinos ir teologų sekcijas, išnagrinėjusios negimusios gyvybės naikinimą teologijos ir medicinos mokslo šviesoje ir matydamos, kad ir šiais laikais daromi abortai ir tuo tauta vedama prie depopuliacijos, kreipiasi vyriausybę ir savivaldybes, prašydamos daugiau susirūpinti medicinos pagalba gimdančioms, nėščioms ir gausioms šeimoms, griežtai, kovoti su socialiniais ir socialiniais-medicininiais sumetimais daromais abortais.
 3. Už mokslinius nuopelnus L. K. Mokslo Akademijos vardu per metus suteikiamas vienas aukso medalis žymiausiajam Lietuvos mokslininkui. Toks medalis gali turėti raš „Laetare“.

Iki pasimatymo 1939 metais!

Suvažiavimo baigiamąjį kalbą pasakė Prof. Dr. Pr. Dovydaitis. Po to Metropolijos Kunigų Seminarijos choras, kun. Dr. A. Adomaičio diriguojamas, padainavo šias dainas: „Miškas žia“ — Naujalio, „O rta“ — A. Kačiauskio, „Girioj“ — C. M. von Weberio, „Vaikšiojau“ — J. Žilevičiaus, „Gaudžia trimitai“ — M. Petrausko.

Suvažiavimo pirmininkas Doc. Dr. A. Salys baigia suvažiavimą trumpa kalba: Po dviejų dienų vaisingo darbo išsiskirstome. Neapsiriksiu, turėbū, pasakė, kad mes šia dvasia sustiprėjome, darbui pasirūpome. Mūsų Akademijos suvažiavimai, vilsimės, pasidarys prastiniai, mes jau laukte lauksime. Mes valyte privalysime to mūsų katalikų mokslo darbininkų darbo balanso. Vilsimės, kad jis darysis vis aktyvesnis. Mes pasirūpame: Vivos vocare, mortuos plangere, fulgura frangere. (Toliau eina dėjimais visiems, kurie šiuo ar tuo yra prisidėję prie suvažiavimo rengimo). Iki pasimatymo 1939 m. III suvažiavime.

Dar pranešta, kad šio suvažiavimo darbai bus atspausdinti Suvažiavimo Darbų II tome. Kad domimasi tokiais leidiniais, parodo faktas, kad per šį suvažiavimą buvo išpirkta gražus skaičius pirmojo tomo.

Suvažiavimas baigtas tautos himnu.

Dalyviai skirstosi patenkinti suvažiavimu, kuris gyvai parodė katalikų mokslininkų ir mokslo mūsų užsimojimus ir tvirtai nusistatymą ateityje dar gausiau ir glaudžiau telktis ir dar didesnius darbus nuveikti¹.

¹ Apie suvažiavimą bei kitą rašyti Židinys, 1936 m. kovo mėn., Nr. 3, 333—335 psl.: Rytas, 1936 m. vasario mėn. 24, 25, 26 ir 27 dien. (Nr. Nr. 45, 46, 47 ir 48)